

Utbildningsdepartementet
103 33 STOCKHOLM

2007-01-10
Dnr 2006:2341

Redovisning av uppdrag om Information till elever i grundskolan inför valet till gymnasieskolan

Dnr U2006/5688/S

I bifogad rapport redovisas uppdraget Information till elever i grundskolan inför valet till gymnasieskolan givet i särskild ordning för budgetåret 2006.

Per Thullberg
Generaldirektör

Lisa Tönus
Projektledare

I ärendets slutliga handläggning har Marie-Hélène Ahnborg, Ragnar Eliasson, Ann Carlson Ericsson, Lena Fischer, Ann Charlotte Gunnarson, Ingegärd Hilborn samt Staffan Lundh i Skolverkets verksamhet deltagit.

Redovisning av regeringsuppdraget att informera elever i grundskolan inför valet till gymnasieskolan

Uppdraget

Regeringen beslutade den 24 augusti 2006 (regeringsbeslut U2006/5688/S) att ge Skolverket i uppdrag att, i samverkan med Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS), utveckla informationen till elever i grundskolan om arbetsmarknaden och förutsättningarna att få ett arbete inom olika yrken och samhällssektorer. Syftet var att öka elevernas kunskaper om arbetsmarknaden inför deras val till gymnasieskolan.

Uppdraget behövde utföras skyndsamt för att nå ut till de elever som påbörjar sin gymnasieutbildning under 2007. Myndigheterna skulle även utarbeta en långsiktig strategi för hur sådan information kontinuerligt kan ges till eleverna. Uppdraget skall redovisas senast den 1 februari 2007.

Uppdragets utförande

Hur informerar man eleverna om vilka utbildningsvägar som är ”bra” eller ”dåliga” ur arbetsmarknadssynpunkt samtidigt som alla program ger en bred bas och eleverna uppmuntras att välja efter sitt intresse?

Skolverket, som har ett övergripande informationsansvar för gymnasieskolan, måste ge en helhetsbild. Eleverna behöver ärlig och allsidig information. De kommer förmodligen aldrig att välja precis som vi ”vill”. Men målsättningen måste vara att ingen elev efter att ha gått ut ett program ska säga ”det var ingen som sa att jag inte skulle få jobb inom den här sektorn”.

Däremot kan eleverna ändå uppmuntras att välja efter intresse, eftersom undersökningar visar att elever som kommit in på sitt förstahandsval får bättre studieresultat och att bättre studieresultat är kopplat till större framgång att ta sig in på arbetsmarknaden. Men det bör ändå finnas en diskussion om att den som väljer strikt efter intresse kan behöva fundera kring alternativa vägar och andra områden efter gymnasieskolan.

En utgångspunkt för informationen kring arbetsmarknaden är de nationella programmen. Programmen är något som eleverna väl känner igen och kan relatera till. De mer faktabaserade texterna är kompletterade med personliga berättelser kring val av utbildning och yrke från elever som nyligen lämnat gymnasieskolan.

Utbildningsinfo.se som plattform

Skolverket beslutade att använda Utbildningsinfo.se som plattform för informationen. Utbildningsinfo vänder sig till elever, föräldrar och vägledare, och informationen om yrken och arbetsmarknad bedömdes som ett bra komplement till befintligt innehåll. På Utbildningsinfo finns också en möjlighet att söka efter en studieväg inom sitt intresseområde. Under hösten har ny och mer detaljerad information om studievägarna i gymnasieskolan samlats in för att ytterligare förbättra sökfunktionen.

Texter kring de nationella programmen

Möjliga yrken och inriktningar

För varje nationellt program har en text med fokus på yrke och arbete tagits fram. Efter en kort introduktion lyfts inriktningar och möjliga yrken efter programmet fram. Eftersom många program är breda har formuleringen varit vad programmet *kan* leda fram till för yrken och yrkesområden. Vidare finns förslag på möjliga utbildningsvägar vid högskola, folkhögskola och kvalificerad yrkesutbildning. En kortare text har även tagits fram för Individuella programmet.

Ett stycke beskriver arbetslivskontakter och APU för de yrkesförberedande programmen, och under rubriken ”Bra att veta...” finns saker som kan vara specifika för det beskrivna programmet eller helt enkelt bara bra att tänka på.

Texterna om programmen utgår från programmålen för de nationella programmen. Härifrån har grundläggande beskrivningar av programmets innehåll och syfte hämtats och anpassats för målgruppen.

En annan utgångspunkt för texterna var det kommentarmaterial som togs fram för Gy-07 med inriktning på yrkesutgångar för de olika programmen. När Gy-07 drogs tillbaka fick projektet backa ett steg, men samtidigt fanns mycket värdefullt att ta tillvara i kommentarmaterialet.

Skribenterna har också i tillämpliga fall haft kontakter med de branscher som förväntas ta emot elever från de olika programmen.

Arbetsmarknadsprognoser

Arbetsmarknadsprognoserna är framtagna av AMS prognosmakare, texterna är skrivna specifikt för projektets behov, dvs. en kort text per nationellt program. Uppgifterna kommer från AMS ordinarie prognosverksamhet och grundar sig på intervjuer med arbetsgivare, samarbetsgrupper med arbetsgivarorganisationer och

fackliga organisationer samt statistiska analyser innefattande bl. a. sysselsättning, arbetslöshet, dimensionering av utbildningar och demografi.

Prognoser kan aldrig vara ”sanna”. Detta har så långt det har varit möjligt försökt speglas i texterna. Exempel kan vara användning av ord som ”för närvarande” eller påpekanden om att en viss bransch är väldigt konjunkturkänslig.

Prognoserna är inte redigerade av Skolverket utom i ett par enstaka fall då några skrivningar om gymnasieprogrammets karaktär ändrats. I övrigt är det AMS som står för prognostexterna.

Statistik för elever som avslutat sin gymnasieutbildning

För att ge eleverna en fingervisning om inom vilket yrkesområde före detta elever faktiskt arbetar efter ett visst program finns ett stapeldiagram. Syftet är att visa i hur stor utsträckning eleverna arbetar inom sitt målyrke, samt hur eventuella könsskillnader ser ut – diagrammet är uppdelat på kvinnor och män. Det finns också ett cirkeldiagram som visar andel personer i arbete, studier samt utanför arbetsmarknaden.

Statistiken kommer från SCB:s publikation Etablering på arbetsmarknaden tre år efter gymnasieskolan, i serien Befolkning & välfärd 2006 nr 1. Den grundar sig på alla elever som gick ut från gymnasieskolan år 2000 och de inkomstuppgifter med mera som finns registrerade för varje individ.

Personer i arbete är i ursprungspublikationen indelade i tre kategorier; etablerad, osäker eller svag ställning på arbetsmarknaden. Dessa är på webbplatsen hopslagna till en enda kategori för att förenkla läsandet av diagrammet.

Kategorin studier består av elever i högskolestudier och övriga studier. Begreppet utanför arbetsmarknaden innebär att personen saknar arbetsinkomst för det aktuella året samt att hon inte är klassificerad som studerande eller värnplikting.

Användningen av statistik och diagram är godkänd av SCB.

Ungdomar berättar

Att bara ha faktabaserade texter med information och statistik kan kännas tungt och tråkigt. Därför gjordes intervjuer med före detta elever i 20-årsåldern som ganska nyligen lämnat gymnasieskolan. Intervjuerna delades in i tre grupper med tre personer i varje: Jag visste inte alls vad jag skulle välja, jag visste vad jag ville plugga, jag visste vad jag ville jobba med.

I intervjuerna har en så stor spridning som möjligt eftersträvat när det gäller kön och etnisk bakgrund. Intervjupersonerna har även en geografisk spridning för att spegla olika förutsättningar runt om i landet. Både elever från yrkesförberedande och studieförberedande program har intervjuats.

Fortsatt arbete under 2007

Arbetet kommer att fortsätta under 2007. Vissa saker är redan planerade, annat är mest tankar och funderingar. Detta redovisas nedan i punktform:

- Ett fortsatt arbete tillsammans med AMS kring att ta fram material och nå ut till målgruppen är planerat för 2007.
- Att träffa fokusgrupper med elever för att utvärdera satsningen hittills, höra vad eleverna tycker och vad de vill ha mer av.
- Att utveckla webbplatsen genom att mer direkt länka våra gymnasieprogram mot AMS yrkesinformation och mer detaljerade prognoser.
- Utveckla Skolverkets statistik inom området. Skolverket har till 2007 beställt uppgifter från SCB för själva kan följa upp och utveckla statistiken gentemot eleverna.
- Att ordna en workshop för Skolverkets och AMS personal. Det finns mycket myndigheterna kan lära av varandra som kan vara givande för ett fortsatt samarbete
- Att skapa ett stöd för diskussion för vägledare och lärare, en problematisering kring frågeställningarna. Ett enkelt material att ladda ner från webben för att starta diskussioner med elever i t.ex. en klass eller mentorsgrupp.
- Att anpassa materialet mer för målgruppen t.ex. med hjälp av fler korta filmer och bilder från framför allt yrkesförberedande program.
- Att arbeta vidare med AMS prognoser, kanske skriva mer problematiserande texter kring vad en prognos är eller utveckla prognoserna mer för att motsvara gymnasieskolans inriktningar eller elevernas intresseområden.
- Att i intervjuform spegla arbetsgivarsidans framtida behov och önskemål när det gäller arbetskraft

Webbadress till elevmaterialet

Materialet är publicerat på [Utbildningsinfo.se](http://www.utbildningsinfo.se) under avdelningen Gymnasieskolan – yrken och arbetsmarknad

<http://www.utbildningsinfo.se/sb/d/168>